

Forslag til lov om ændringer i militær retsplejelov.

Fremsat den 11. marts 1954 af *forsvarsministeren*.

1. afsnit.

§ 1.

I lov nr. 542 af 4. oktober 1919 om retsplejen ved hæren og søværnet, jfr. bekendtgørelse nr. 214 af 12. maj 1937 (militær retsplejelov) sker følgende ændringer:

Til § 8.

Som nyt 2. stykke indsættes:

Når der skal træffes afgørelse af, om dørene skal lukkes under den forhandling, som går forud for afsigelse af kendelse med hensyn til spørgsmålet, om forhandlingen skal foregå for lukkede døre, jfr. § 30, 1. stykke i lov om rettens pleje, skal rettens formand tillige have opmærksomheden henvendt på det i nærværende paragrafs 1. stykke nævnte hensyn.

I paragraffens nuværende 2. stykke, der herefter bliver 3. stykke, ændres „1. stykke“ til: „1. og 2. stykke“.

Til § 13.

I 1. stykke ændres ordene „står udenfor“ til: „ikke er indordnet i“.

Som nyt 3. stykke indføres:

Auditørerne bistås ved efterforskningen i straffesager af auditørassistenter, jfr. lov nr. 277 af 18. juni 1951 § 34.

Til § 15.

I 1. stykke, 1. punktum ændres ordene: „står udenfor“ til: „ikke er indordnet i“.

Til § 16 a.

Paragraffen affattes således:

Foruden i de tilfælde, som omhandles i § 41, 2. stykke i lov om rettens pleje, kan udskrift nægtes, når det i nærværende lovs

§ 8, 1. stykke nævnte hensyn gør det betænkeligt at meddele udskrift.

I § 41, 4. og 5. stykke træder forsvarsministeren i justitsministerens sted og rettergangschefen i politimesterens sted.

§ 16 c.

Som ny § 16 c indsættes efter § 16 b:

Det i § 194 a i lov om rettens pleje omhandlede pålæg til et vidne kan foruden i de i paragraffen nævnte tilfælde også gives, når det i nærværende lovs § 8, 1. stykke nævnte hensyn gør det ønskeligt, og kan tillige omfatte, hvad vidnet er blevet afhørt om af militære myndigheder. Såfremt forklaringen er afgivet til en sådan, meddeles pålægget skriftlig af vedkommende myndighed.

Til § 21.

Til paragraffen føjes efter „statsadvokaten“: „jfr. dog § 23, 2. stykke, og § 38, nr. 4“.

Til § 23.

Paragraffens 2. stykke affattes således:

I stedet for fornævnte lovs § 731, stk. 1 d, træder: „Når tiltale er rejst i sager, der skulle påtales af statsadvokaten, hvis de ikke var militære straffesager, eller som angår overtrædelse af militær straffelov“.

Til § 24.

Til paragraffen føjes efter ordet „vagt-havende“: „samt af auditøren og auditør-assistenten“.

Til § 27.

Paragraffen affattes således:

Når en beslaglæggelse, ransagning eller anholdelse har fundet sted uden beslutning af en ret, skal der, med mindre den er fore-

taget ved auditørens foranstaltning, efter at sagen er tilstillet ham til efterforskning, jfr. § 32, 3. stykke, uopholdelig ske indberetning herom med alle fornødne oplysninger til vedkommende rettergangschef, der uden ophold, så vidt muligt efter at have forhandlet med auditøren om sagen, afgør, om beslaglæggelsen eller anholdelsen skal opretholdes.

Hvis rettergangschefen er forhindret, kan auditøren i påtrængende tilfælde træffe midlertidig afgørelse, der dog snarest muligt skal forelægges rettergangschefen.

Til § 30.

Paragraffens 2. stykke affattes således: Ved anvendelsen af bestemmelserne i § 784 træder auditøren i stedet for politimesteren (politiet), og for så vidt militære fængsler angår, den militære myndighed, under hvilket fængslet står, i stedet for fængselsforstanderens foresatte.

Til § 32.

I 4. stykke tilføjes som nyt 2. punktum: „Auditøren kan dog uden at afvente henvisningsordre efter anmeldelse fra en underafdeling eller anden selvstændig militær enhed iværksætte efterforskning i alle tilfælde, hvor der konstateres eller opstår grundet mistanke om en på militært område begået overtrædelse af borgerlige straffelove“.

Til § 38

således som ændret ved lov nr. 240 af 4. juni 1947.

Som nyt nr. 4 indføjes:

„I sager, der ellers behandles som politisager, finder reglerne i lov om rettens pleje § 962 anvendelse med hensyn til anke“.

Det nuværende nr. 4, der derefter bliver nr. 5, affattes således:

„I §§ 962, 963, 966, 968 og 973 træder forsvarsministeren i justitsministerens sted og i § 976 i rigsadvokatens sted“.

Til § 40.

1. stykke affattes således:

Ved anvendelsen af reglerne i lov om rettens pleje kap. 91 om sagsomkostninger gælder følgende særlige bestemmelser:

1) Udgifter, der er foranlediget ved, at en sag i medfør af nærværende lovs § 61 fordres afgjort ved dom, betragtes

som udgifter foranlediget ved anke, jfr. § 1008, 3. stykke.

- 2) Den i § 1008, 4. stykke, 2. punktum, omhandlede begrænsning af omkostningsansvaret kan ske i alle tilfælde, hvor retten finder det rimeligt.
- 3) I § 1008, sidste stykke, træder auditøren i stedet for statsadvokaten.
- 4) I § 1011, sidste stykke, ændres „statsadvokatens eller politimesterens“ til „påtalemyndighedens“.

Til § 43.

I 1. stykke ændres ordet „overmand“ til: „foranstående“.

§ 43 a.

Efter § 43 indføjes som ny § 43 a:

Forsvarsministeren kan — for så vidt forholdet ikke er ordnet ved særlig lov — bestemme, at reglerne i § 43 med de fornødne lempelser skal gælde for enheder af forsvaret, som er stationeret udenfor landets grænser eller i Grønland.

Til § 45.

I 1. stykke ændres ordet „kan“ til: „bør“.

Til § 51.

1. stykke affattes således:

Følgende straffe kan pålægges uden dom:

- Irettesættelse,
- Kvarterarrest,
- Vagtarrest indtil 60 dage,
- Bøder indtil 300 kr.

For hjemsendte og andre ikke for tiden tjenstgørende kan yderligere anvendes straf af hæfte fra 2 til 60 dage.

Som nyt 3. stykke indføjes:

Frihedsstraf af mere end 30 dages varighed må dog ikke pålægges, uden at rettergangschefen — så vidt det er muligt — har forhandlet med auditøren derom.

Til § 56.

I 1. punktum indføjes efter ordet „forseelse“: „at påse, at afhøring af den sigtede har fundet sted og iøvrigt“.

Til § 60.

Paragraffen affattes således:

Den, hvem straf er pålagt af en rettergangschefen underordnet, kan senest 2 × 24 timer efter at have modtaget meddelelse om straffen fordre sagen forelagt retter-

gangschefen til afgørelse og derved standse straffens fuldbyrdelse. Herved finder bestemmelsen i § 59, 2. stykke, anvendelse.

Til § 61.

I 1. stykke indføjes efter ordet „ved“: „inden 2 × 24 timer efter at have fået meddelelse om straffen“.

2. stykke udgår.

3. stykke, der da bliver 2. stykke, affattes således:

Dog kan den, hvem straf overensstemmende med foranstående regler er ikendt uden dom i felten eller i krigsskib på tog samt ved enheder af forsvaret, som er stationeret udenfor landets grænser eller i Grønland, ikke fordre sagen afgjort ved dom og derved hindre straffens fuldbyrdelse, med mindre det drejer sig om straffe, der er pålagt faste befalingsmænd og dermed ligestillede i fredstid.

Som nyt 3. stykke indføjes:

Ej heller kan fremmede her i landet internerede militærpersoner undslå sig for at modtage en dem efter de gældende regler uden dom pålagt straf.

Til § 62.

Paragraffen affattes således:

Når straf er pålagt, bliver der uopholdeligt at give den pågældende meddelelse

herom og om de ham ifølge §§ 60 og 61 tilkommende beføjelser.

Til § 63.

Paragraffen affattes således:

Enhver foresat kan eftergive, helt eller delvis, en af ham selv, rettergangschefen tillige en af hans undergivne pålagt straf, når han efter senere fremkomne oplysninger finder, at den vil virke hårdere end oprindeligt tænkt.

Dersom senere fremkomne oplysninger viser, at straffen er pålagt med urette, bliver straffen på tilsvarende måde at ophæve.

2. afsnit.

§ 2.

Forsvarsministeren bemyndiges til at lade militær retsplejelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 214 af 12. maj 1937, optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, som er en følge af nærværende lov samt lov nr. 420 af 6. oktober 1941 og lov nr. 240 af 4. juni 1947.

§ 3.

Denne lov træder i kraft. . . . .

§ 4.

Fra lovens ikrafttræden ophæves lov nr. 43 af 15. februar 1940 om internerede fremmede militærpersoners retsstilling.

Bemærkninger til lovforslaget.

Angående baggrunden for forslaget, henvises til bemærkningerne til det samtidig fremsatte forslag til lov om ændringer i militær straffelov.

Iøvrigt henvises til den af udvalget til overvejelse af forslag til ændring af den militære straffelov og retsplejelov afgivne betænkning, idet de deri foreslåede ændringer danner grundlaget for ovenstående lovforslag.

Man har dog ikke i nærværende lovforslag medtaget udvalgets forslag om en ændret affattelse af militær retsplejelov § 44, hvorefter anvendelse af visse disciplinarmidler — såsom nægtelse af visse friheder og tilladelser — skulle ske efter nærmere af forsvarsministeren fastsatte regler. Begrundelsen herfor er, at spørgsmålet om de værnepligtiges friheder — herunder også spørgsmålet om, i hvilket omfang friheder kan og bør tilsikres de værnepligtige som ufratagelige — ikke er endeligt løst

i den omtalte betænkning. Man har derfor besluttet at overlade det til et af ministeriet nedsat udvalg at foretage en nærmere undersøgelse af dette spørgsmål.

Dette udvalg, der nu er nedsat, har endvidere fået til opgave at overveje forslag til ændring af den militære retsplejeordning, hvorved der navnlig er tænkt på påtalemyndighedens organisation.

Om de enkelte ændringsforslag bemærkes følgende:

Til § 8.

Tilføjjelsen skyldes tildels ændring i retsplejeloven, jfr. betænkningens side 38.

Til § 13.

Den hidtidige formulering „står udenfor“ er foreslået ændret til „ikke er indordnet i“.

Om begrundelsen se betænkningens side 30.

Da auditørassistentordningen nu er lovfæstet, findes det rimeligt at optage en bestemmelse herom også i denne lov.

Om begrundelsen se betænkningens side 30.

Til § 15.

Ændringen svarer til den i § 13 foreslåede.

Til § 16 a.

Forslaget skyldes ændring i retsplejeloven, jfr. betænkningens side 38.

Til § 16 c.

Tilføjelsen skyldes ændring i retsplejeloven, jfr. betænkningens side 38.

Til § 21.

Jfr. bemærkningerne til § 23, 2. stykke og til § 38.

Til § 23.

Reglen i det nuværende 2. stykke er blevet overflødig ved ændring i retsplejelovens § 731. Den foreslåede regel er ny.

Om begrundelsen for denne se betænkningens side 30.

Til § 24.

Om begrundelsen se betænkningens side 31.

Til § 27.

Ordene „med mindre den er foretaget ved auditørens foranstaltning, efter at sagen er tilstillet ham til efterforskning, jfr. § 32, 3. stykke,“ og hele stykke 2 er indføjet.

Om begrundelsen se betænkningens side 32.

Til § 30.

Reglen om, at auditøren træder i stedet for politimesteren (politiet) er ny og skyldes ændring i retsplejeloven jfr. betænkningens side 39.

Til § 32.

Om begrundelsen se betænkningens side 33.

Til § 38.

Om begrundelsen se betænkningens side 33 og side 38.

Til § 40.

Nr. 1 og 2 er nye bestemmelser, medens nr. 3 og 4 er enslydende med de nuværende nr. 1 og 2.

Om begrundelsen se betænkningens side 25.

Til § 43.

Ændringen, der ikke skyldes forslag fra udvalget, er alene begrundet i sproglige hensyn.

Til § 43 a.

Den foreslåede nyordning skyldes praktiske hensyn.

Om begrundelsen se betænkningens side 33.

Til § 45.

Om begrundelsen se betænkningens side 36.

Til § 51.

Ordene „skærpet arrest indtil 15 dage, streng arrest indtil 10 dage“ er udgået som følge af ændringen i militær straffelovs § 16, og maksimumsgrænsen for vagtarrest er som følge heraf, ligesom det er sket for hæfte, hævet fra 30 til 60 dage.

Ordene „og andre ikke for tiden tjenstgørende“ er indføjet i 1. stykke.

Indføjelsen af 3. stykke skyldes ønsket om i det omhandlede tilfælde at sikre juridisk bedømmelse.

Om begrundelserne se betænkningens side 24 og side 12.

Til § 56.

Om begrundelsen se betænkningens side 23 o. f.

Til § 60.

Ved tilføjelsen vedrørende fristen og henvisningen til § 59, 2. stykke er den hidtil fulgte praksis lovfæstet.

Om begrundelsen se betænkningens side 24.

Til § 61.

Om begrundelsen for ændringerne vedrørende paragraffens tre første stykker henvises til betænkningens side 36 og for så vidt angår indføjelsen af det nye stk. 3 til side 27.

Til § 62.

Der er ved den foreslåede ændring taget hensyn til ønsket om, at den, hvem straf er pålagt, får omgående og klar besked om sin stilling.

Se iøvrigt betænkningens side 24.

Til § 63.

Ordene „at den er helt eller delvis ufortjent, eller“ er udgået og erstattet af det nye 2. stykke.

Om begrundelsen se betænkningens side 37.

2. afsnit.

Til § 4.

Om begrundelsen se betænkningens side 26 og 27.

Kundgørelse for forsvaret.

Vejledende bemærkninger vedrørende de ved lov nr. . . . af . . . . skete ændringer i den militære retsplejelov.

Pkt. 1.

Beskikkelse af forsvarer (§ 23)

Ved ændringen i den militære retsplejelov er den hidtidige bestemmelse om, at der skal være forsvarer, såsnart tiltale er rejst i en militær straffesag, lempet således, at forsvarer ikke skal beskikkes i tilfælde, hvor sagen havde været en politisag, hvis den ikke skulle behandles som militær straffesag. Herved undgås, at der f. eks. i færdselssager skal beskikkes forsvarer, hvorved de tiltalte også undgår at skulle betale forsvarersalær, der ofte vil føles meget byrdefuldt af disse.

Det bemærkes i denne forbindelse, at retten efter de gældende retsplejebestemmelser altid kan beskikke en forsvarer, når den efter sagens beskaffenhed finder det fornødent.

Pkt. 2.

Udvidet beføjelse for auditøren og auditor-assistenten (§§ 24, 27 og 32, 4. stk.).

Der er tillagt auditører og auditorassistenter samme beføjelse som militære foresatte og vagthavende med hensyn til anvendelsen af de i lov om rettens pleje 4. bogs 2. afsnit omhandlede midler til sagens oplysning m. v. (navnlig beslaglæggelse, ransagning eller anholdelse) overfor militære personer.

Ligeledes er der indføjet en bestemmelse om, at pligten til uopholdelig at indberette til rettergangschefen i tilfælde, hvor en beslaglæggelse, ransagning eller anholdelse har fundet sted uden beslutning af en ret, ikke gælder, såfremt beslaglæggelsen m. v. er foretaget ved auditørens foranstaltning, efter at sagen er tilstillet ham til efterforskning.

Det er endvidere bestemt, at auditøren, hvis rettergangschefen er fraværende, i påtrængende tilfælde kan træffe midlertidig

afgørelse om beslaglæggelse m. v., der dog snarest skal forelægges rettergangschefen.

Endelig er der indsat en bestemmelse om, at auditøren uden at afvente henvisningsordre efter anmeldelse kan iværksætte efterforskning i alle tilfælde, hvor der konstateres eller opstår grundet mistanke om en på militært område begået overtrædelse af borgerlige straffelove.

Pkt. 3.

Anke af bødedomme (§ 38, 4. stk.).

Anke af bødedomme kan ikke finde sted, såfremt straffens størrelse ikke overstiger 60 kr., hvis sagen ville have været en politisag, såfremt den ikke var en militær straffesag, idet man har fundet det rimeligt på dette punkt at skabe overensstemmelse mellem den borgerlige og militære retspleje.

Pkt. 4.

Sagsomkostninger (§ 40).

Udgifter, der er foranlediget ved, at en sag fordres afgjort ved dom, idet den pågældende nægter at modtage en arbitrær straf, betragtes som udgifter foranlediget ved anke, således at udgifterne ikke skal udredes af tiltalte, hvis afgørelsen bliver forandret til hans fordel.

Endvidere er indføjet en regel om, at bestemmelsen vedrørende rettens adgang til at begrænse omkostningsansvaret kan anvendes i militære straffesager i alle tilfælde, hvor retten finder det rimeligt.

Pkt. 5.

Forhørs- og domsretter (§ 43 a).

Forsvarsministeren er blevet bemyndiget til at bestemme, at reglerne vedrørende forhørs- og domsretter i krigsskibe på togt, fjernede fra deres station eller udenfor danske farvande, med de fornødne lempelser

skal gælde for enheder af forsvaret, som er stationeret udenfor landets grænser eller i Grønland.

Pkt. 6.

Udvidet anvendelse af disciplinarmidler i stedet for straffe (§ 45).

I reglen om, at disciplinarmidler, når omstændighederne taler derfor, kan anvendes i stedet for straf for mindre forseelser og forsømmelser, er ordet „kan“ ændret til „bør“.

Ved denne ændring er det indskærpet, at pålæg af straf bør undgås, så længe det er forsvarligt at indskrænke sig til at bringe disciplinarmidler i anvendelse.

Pkt. 7.

Pålæg af straf uden dom af mere end 30 dages varighed (§ 51, 3. stk.).

Som nævnt, kan kvarterarrest og vagt-arrest ikendes i indtil 60 dage, hvilken straf tillige vil kunne pålægges uden dom. For at sikre juridisk bistand ved pålæg af mere langvarige straffe, er der indsat en bestemmelse om, at frihedsstraf af mere end 30 dages varighed ikke må pålægges, uden at rettergangschefen så vidt muligt har forhandlet med auditøren derom.

Pkt. 8.

Afhøring af sigtede (§ 56).

Loven har indført et ubetinget krav om, at vedkommende chef forinden straf bestemmes skal påse, at afhøring af den sigtede har fundet sted. Der vil af forsvarsministeren blive givet nærmere regler om førelse af afhøringsprotokoller.

Pkt. 9.

Indbringelse for domstolene af straf pålagt uden dom (§ 61).

Loven har ophævet den hidtil gældende bestemmelse om, at kadetter og andre unge elever i en militær skole ikke kan fordre en straf, der ikke overstiger kvarterarrest i 30 dage eller anden arreststraf af tilsvarende størrelse, indbragt for domstolene.

Endvidere skal reglerne om, at en straf pålagt uden dom i felten eller i krigsskib på

togt ikke kan fordres indbragt for domstolene, også gælde enheder af forsvaret, som er stationeret udenfor landets grænser eller i Grønland.

En tilsvarende regel er givet for fremmede her i landet internerede personer.

Pkt. 10.

Meddelelse ved pålæg af straf uden dom (§ 62).

Loven foreskriver udtrykkelig, at der, når en straf er pålagt, uopholdeligt bliver at give den pågældende meddelelse herom og om de ham ifølge den militære retsplejelov tilkommende beføjelser, idet det herved sikres, at den, hvem straf pålægges, får klar meddelelse om de udveje, loven åbner ham for en fornyet prøvelse.

Såfremt straffen ikke er pålagt af rettergangschefen, skal det således tilkendegives den pågældende, at han har en betæknings-tid på 2×24 timer, og at han indenfor dette tidsrum har ret til at få sagen forelagt domstolene eller rettergangschefen til afgørelse, samt at han i dette sidste tilfælde ikke fortaber sin ret til at få sagen afgjort ved dom.

Pkt. 11.

Forskellige bestemmelser (§§ 8, 13, 15, 16 a, 16 c, 23, 30, 38 og 63).

Den i militær retsplejelov § 63 indeholdte adgang for en chef til at eftergive straf er udvidet, således at han i tilfælde, hvor en straf er pålagt med urette, helt kan ophæve denne.

Militær retsplejelov §§ 13 og 15, hvori det henholdsvis om auditøren og generalauditøren hedder, at de „står udenfor den militære rækkefølge“, er ændret til følgende affattelse: „ikke er indordnet i den militære rækkefølge“, hvilken formulering er anvendt i § 1, stk. 2, i lov nr. 277 af 18. juni 1951.

Efter at stillingen som auditørassistent er blevet lovfæstet, jfr. lov nr. 242 af 27. maj 1950 og lov nr. 277 af 18. juni 1951 er der i militær retsplejelov § 13 blevet optaget en bestemmelse om auditørassistentens arbejdsområde.

Endelig er der som følge af nye bestemmelser i lov om rettens pleje foretaget ændringer i militær retsplejelov §§ 8, 16 a, 16 c, 23, 30 og 38.